

Как показал опрос студентов дневной формы обучения, выполнение и составление тестовых заданий позволяет лучше понять (52%), систематизировать (34,7%) учебный материал, увидеть подбелы в собственных знаниях (38,7%) [2].

Анализ выполненных работ позволил выделить следующие проблемы:

- студенты не умеют отбирать и систематизировать информацию;
- при оформлении презентации не соблюдается подбор цветовой гаммы и шрифта;
- не всегда прослеживается логическая связь между блоками;
- предлагаемые иллюстрации не всегда соответствуют содержанию;
- нет четкого выделения диагностических признаков, рассматриваемых объектов.

Положительным моментом, на наш взгляд, является более осознанное изучение учебного материала, формирование умений представлять большой объем информации в виде структурно-логических схем, работа с понятийным аппаратом.

Работа с понятийным аппаратом будет более эффективной, если информационный блок дополнить разделом «Глоссарий».

ЛИТЕРАТУРА

1. Измайлова, М.А. Организация внеаудиторной самостоятельной работы студентов: метод пособие / М.А. Измайлова. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К^о», 2009. – 64с.
2. Ковалевская, Л.В. Внеаудиторная самостоятельная работа в процессе управляемого усвоения знаний студентов / Л.В. Ковалевская // ТехноОБРАЗ 2011: материалы VIII Междунар. науч.-практ. конф. (Гродно 17-18 марта 2011г) в 4-х томах / ГрГУ им. Я. Купалы; редкол.: В.П. Тарантей (отв. ред) [и др.]. – т. 4. Гродно: ГрГУ, 2011. – С. 84–87.

UDC 378.147 (438)

WPLYW „STUDIOWANIA” I „UCZENIA SIĘ” NA EFEKTY KSZTAŁCENIA W TEORII I W PRAKTYCE

Kowalczyk – Ludzia M., Ludzia A.

Uniwersytet Warmiński – Mazurski

Olsztyn, Polska

„Mądre szkoły.

Od ćwiczenia pamięci do edukowania umysłów”

(David N. Perkins, 1992r.)

W potocznym ujęciu terminy „studiować” i „uczyć się” traktowane są synonimicznie. Zgodnie z definicyjnym znaczeniem pojęć podanych – w Słowniku Języka Polskiego – „studiować” znaczy tyle co „kształcić się na wyższej uczelni, odbywać studia; gruntownie coś poznawać, badać, dociekać czegoś; zapoznawać się z czymś, przyglądając się uważnie.”[1] Natomiast, zgodnie ze leksykalnym rozumieniem termin „uczyć się” oznacza „przyswajając sobie jakieś wiadomości lub umiejętności; uczęszczać do szkoły, być uczniem; zdobywać doświadczenie w jakiejś dziedzinie, wyciągać wnioski z doświadczeń.” [2] Zastosowanie słownikowego przekazu w praktyce prowadzić powinno do osiągnięcia

odpowiednich celów, ujmowanych często jako tzw. „efekty kształcenia”. Zgodnie z ustawową definicją za „efekty kształcenia” rozumie się „zasób wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych uzyskanych w procesie kształcenia przez osobę uczącą się. (art. 2 ust. 1 pkt 18c p.s.w.)” [3] W literaturze przedmiotu podkreśla się, że na efektywność dydaktycznych zmagani składa się nabycie przez studenta odpowiedniego zasobu wiedzy i umiejętności, jakie kształcona osoba powinna posiadać po zakończeniu cyklu kształcenia [4]. Zgodnie z poglądami F. Bereźnickiego „zadaniem kształcenia ogólnego (wyrażonego w celach) jest przygotowanie młodego pokolenia do aktywnego udziału w życiu społecznym i kulturalnym przez wyposażenie go w odpowiednią wiedzę i umiejętności oraz rozwój zainteresowań i zdolności twórcze, słowem – możliwie pełny rozwój intelektualny.” [5] Podobne spostrzeżenia czyni C. Kupisiewicz, zdaniem którego, „głównym celem kształcenia ogólnego, ściśle powiązanych [...] z celami wychowania jest zapewnienie uczniom – stosownie do ich możliwości i aspiracji – optymalnego rozwoju umysłowego.” [6] Nadto, nadmienić należy, że skrótowo, rzecz ujmując, na osiągnięcie wspomnianych celów kształcenia, składają się trzy czynniki „właściwości ucznia, sytuacja uczenia się i właściwości nauczyciela.” [7] Aby uczynić zadość ustawowym wymogom w zakresie uzyskania najbardziej skutecznych efektów kształcenia, należy zastanowić się nad przyczynami rozbieżności teoretycznych i praktycznych. Po pierwsze, podkreślenia wymaga fakt zniekształcenia definicji zarówno „studiowania”, jak i „uczenia się” - w praktyce. Nie negując faktu, istniejącej niekiedy konieczności schematycznego przekazywania oraz późniejszego egzekwowania pewnych faktów czy definicji pojęć, podkreślić należy z całą stanowczością, że wybór odpowiedniej metody dydaktycznej prowadzenia zajęć ze studentami powinien skłonić uczestników tychże do aktywnego analizowania, stawiania pytań, szukania sposobów rozwiązania problemów i dalszej chęci zgłębiania wiedzy w omawianym na zajęciach zakresie. Przedstawiony pogląd nie jest w literaturze przedmiotu odosobniony. Interesujące rozważania w tej kwestii czyni m. in. F. Bereźnicki, zdaniem którego „metody nauczania odpowiadają na pytanie, jak postępować w procesie nauczania – uczenia się, jakie stosować zabiegi i czynności, jaki dobierać formy i środki dydaktyczne, aby osiągnąć zamierzone efekty, określone w celach kształcenia ogólnego.” [8] Atrakcyjność formy prowadzonych zajęć w dużym stopniu zależy, z jednej strony, od osobistego zaangażowania się nauczyciela w proces dydaktyczny, a z drugiej strony – od właściwego rozumienia przez studentów pojęć „studiowania”, „uczenia się” i „efektów kształcenia”, jakie słuchacz wyższej uczelni chciał i powinien być osiągnąć w takim procesie. W gestii nauczyciela akademickiego leży zatem odpowiedzialność za rozwój takich czynników, jak m. in. „misji pedagogicznej” [9], samorealizacji, permanentny samorozwój, wdrażania idei tzw. „inteligencji wielorakiej Gardnera” [10], umiejętność przekazywania wiedzy, umiejętność trafnego oceniania wiedzy studentów oraz wybór odpowiedniej metody nauczania. Na marginesie, można odnotować, że wśród powszechnie stosowanych metod dydaktyki nauczania prawa stosuje się zwykle m. in. następujące metody: analiza przypadku (tzw. „case study”), praca z orzecznictwem Sądu Najwyższego, „student w roli egzaminatora”, wykorzystanie materiałów prasowych, formułowanie pism procesowych, symulacje, dyskusja, metoda jigsaw [11].

Mając na uwadze powyższe, trudno zaprzeczyć, że z jednej strony, klarownie przedstawione przez ustawodawcę cele nie pozostawiają wielu wątpliwości wobec oczekiwań w zakresie wykonywania pracy przez nauczycieli, z drugiej zaś, rozbieżności między teorią a praktyką sprawiają, że spodziewana efektywność kształcenia ulega pewnej dewaluacji. Według ustawowych wymogów, nauczyciele akademicy zobowiązani są m. in. do „kształcenia i wychowywania studentów” (art. 111 p.s.w) [12] oraz, zgodnie z treścią Karty Nauczyciela, do rzetelnego realizowania powierzonych stanowiskiem zadań, zgodnych m. in. z dydaktyczną funkcją szkoły (art. 6 k.n.) [13]. Nie negując wymogów ustawowych, jednocześnie, nie sposób odmówić słuszności spostrzeżeniom, traktującym że nieraz drugoplanowa rola dydaktyki nauczania sprzyja utrwalaniu u słuchaczy wyższych uczelni stanowiska „opłacalności” potocznego pojmowania pojęć „studiowania” oraz „uczenia się”. Pozytywnie zdany egzamin nie zawsze jest dziś zatem świadectwem posiadania „zasobu wiedzy, umiejętności i kompetencji” (jak wynika z definicji „efektów kształcenia”), a nieraz stanowi wyraz słusznej w przekonaniu wielu studentów, zasady, wedle której należy nauczyć się jedynie po to, by pozytywnie zdać kolejny egzamin, a nie po to, by nabytą wiedzę i umiejętności móc w przyszłości efektywnie wykorzystać [14]. Należałoby gruntownie wzmocnić dydaktyczną funkcję uczelni wyższych, by wzbudzić u studentów chęć studiowania i uczenia się, jednakże w szerokim tych słów znaczeniu. Zmiany takie, w przekonaniu autorów, nie tylko lepiej ukształtowałyby studentów pod względem osobowościowym, ale również stałyby się asumptem do zbudowania korelacji między teorią a praktyką mającą swoje odzwierciedlenie w rzeczywistości znaczących efektach kształcenia.

BIBLIOGRAFIA

1. E. Dereń, E. Polański, Wielki Słownik Języka Polskiego, E. Polański (red.), Krakowskie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2012r., s. 787
2. Tamże, s. 858
3. Prawo o szkolnictwie wyższym - ustawa z dnia 27.07.2005r. (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późn.zm.)
4. Por. J. Półturzycki, Procesy uczenia się i samokształcenia, [w:] Procesy uczenia się i ich efektywność, F. Bereźnicki, J. Świrko – Pilipczuk (red.), Wydawnictwo Print Group Daniel Krzanowski, Szczecin 2006r., s. 49 – 64.
5. F. Bereźnicki, Podstawy kształcenia ogólnego, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2011r., s. 45
6. C. Kupisiewicz, Podstawy dydaktyki, Warszawa 2005r., s. 44
7. M. Ledzińska, E. Czerniawska, Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze, Wydawnictwo Krakowskie PWN, Warszawa 2011r., s. 264, cyt. za: Z. Włodarski, A. Matczak, Wprowadzenie do psychologii, Wydawnictwo WSiP, Warszawa 1996 r.
8. F. Bereźnicki, Podstawy kształcenia ogólnego, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2011r., s. 116
9. Więcej na ten temat: T. Garstka, J. Marszałek, Rozwój zawodowy nauczyciela. Nauczyciel na starcie, Wydawnictwa CODN, Warszawa 2000r. s. 39 i n.
10. O problemach wynikających z tzw. „masowego kształcenia” zwrócili uwagę, powołując się m. in. na spostrzeżenia S. Dylak, R. Kwiecińska i J. Rybska – Kłapa w artykule pt. Rola zawodowa nauczyciela – nowe zadania i kompetencje, [w:] Obraz szkoły i nauczyciela. Egzemplifikacje teoretyczne i empiryczne, E. Murawska (red.), Wydawnictwo Impuls, Kraków 2010r., s. 27 i n.
11. Interesujące rozważania w tej kwestii przedstawia E. Klimowicz – Górowska w artykule: Metody aktywizujące w nauczaniu procesu karnego, [w:] Węzłowe problemy procesu karnego,

P. Hofmański (red.), Wydawnictwo Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010r., s. 896 - 899

12. Prawo o szkolnictwie wyższym - ustawa z dnia 27.07.2005r. (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późn.zm.)

13. Zob. Karta Nauczyciela – ustawa z dnia 26.1.1982r. (Dz.U. 1982, Nr 3, poz. 19 z późn. zm.)

14. Por. E. Jaroni, Wiedza studentów pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej na temat procesu uczenia się i jego uwarunkowań, F. Bereźnicki, J. Świrko – Pilipczuk (red.), Wydawnictwo Print Group Daniel Krzanowski, Szczecin 2006r., s. 130 - 138

15. F. Bereźnicki, Podstawy kształcenia ogólnego, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2011r.

16. E. Dereń, E. Polański, Wielki Słownik Języka Polskiego, E. Polański (red.), Krakowskie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2012r.

17. S. Dylak, R. Kwiecińska i J. Rybska – Kłapa, Rola zawodowa nauczyciela – nowe zadania i kompetencje, [w:] Obraz szkoły i nauczyciela. Egzemplifikacje teoretyczne i empiryczne, E. Murawska (red.), Wydawnictwo Impuls, Kraków 2010r.

18. T. Garstka, J. Marszałek, Rozwój zawodowy nauczyciela. Nauczyciel na starcie, Wydawnictwa CODN, Warszawa 2000r.

19. E. Jaroni, Wiedza studentów pedagogiki wczesnoszkolnej i przedszkolnej na temat procesu uczenia się i jego uwarunkowań, F. Bereźnicki, J. Świrko – Pilipczuk (red.), Wydawnictwo Print Group Daniel Krzanowski, Szczecin 2006r.

20. E. Klimowicz – Górowska, Metody aktywizujące w nauczaniu procesu karnego, [w:] Węzłowe problemy procesu karnego, P. Hofmański (red.), Wydawnictwo Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2010r.

21. C. Kupisiewicz, Podstawy dydaktyki, Warszawa 2005r.

22. M. Ledzińska, E. Czerniawska, Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze, Wydawnictwo Krakowskie PWN, Warszawa 2011r.

23. J. Półturzycki, Procesy uczenia się i samokształcenia, [w:] Procesy uczenia się i ich efektywność, F. Bereźnicki, J. Świrko – Pilipczuk (red.), Wydawnictwo Print Group Daniel Krzanowski, Szczecin 2006r.,

24. Karta Nauczyciela – ustawa z dnia 26.1.1982r. (Dz.U. 1982, Nr 3, poz. 19 z późn. zm.)

25. Prawo o szkolnictwie wyższym - ustawa z dnia 27.07.2005r. (Dz.U. Nr 164, poz. 1365 z późn.zm.)

УДК 378:338.2

МОТИВАЦИЯ ИЗУЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН СТУДЕНТАМИ ТЕХНИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Козлова Л.Г., Рубанова Н.В., Курсова И.Я.

ГУВПО «Белорусско-Российский университет»

г. Могилёв, Республика Беларусь

Важнейшей задачей высшего учебного заведения является деятельность по эффективному обучению студентов экономическим наукам и формированию у них знаний экономической ситуации в Республике Беларусь и в мире, тенденций ее развития, изучение состояния национальной экономики, показателей деятельности организаций различных сфер народного хозяйства. Все это предопределяет экономическую направленность подготовки специалистов технического профиля.

Целенаправленная работа преподавателей по подготовке студентов к условиям их профессиональной деятельности должна быть организована с использованием соответствующих форм и методов воспитательной, учебной и